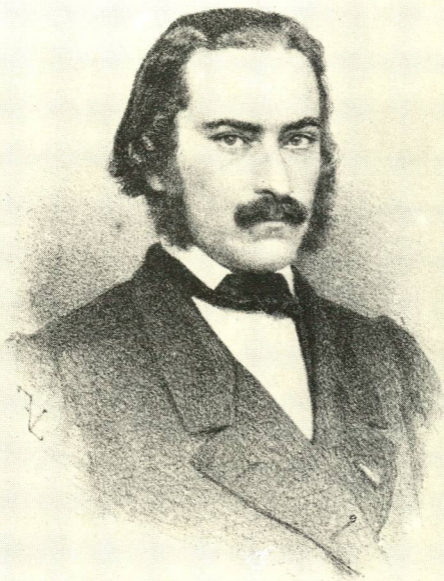

HEREMANS, Jacob Frans Johan, leraar, hoogleraar, filoloog, politicus, publicist (Antwerpen 27 januari 1825 - Gent 13 maart 1884).

Heremans volgde middelbaar onderwijs aan het atheneum te Antwerpen en werd in 1843 hulpbibliothecaris van de Antwerpse stadsbibliotheek. Na een korte leraarsloopbaan aan het college van Pitzemburg te Mechelen werd hij in 1845 tot leraar aan het Gents atheneum benoemd. Huwde in 1849 Constance de Hoon, schoonzuster van K.L. Ledeganck. Na zijn benoeming tot lector aan de Gentse rijksuniversiteit voor het vak Nederlandse letterkunde (1854) werd hij in 1864 buitengewoon hoogleraar en verliet het atheneum. In 1871 volgde hij Serrure op als gewoon hoogleraar. Intussen was hij als liberaal actief in de provincie- en de gemeenteraad. Wegens ziekte trok hij zich in 1883 terug. Opgegroeid in het Vlaamse culturele leven te Ant-

werpen, sloot hij zich na zijn benoeming te Gent onmiddellijk aan bij de maatschappij De Tael is gansch het volk, waar hij Willems, Van Duyse, Ledeganck en Snellaert ontmoette. Aan het atheum zette hij zich in voor de vorming van een groep Vlaamsgezinde jongeren. Dit leverde de V.B. mensen als J. Vuylsteke, T. Bergmann, O. Périer, E. Moyson en resulteerde in de oprichting van 't Zal wel gaan (1852).

Als leraar Nederlands en later als hoogleraar voelde Heremans het tekort aan degelijke werkinstrumenten voor zijn vak zeer goed aan. Hij heeft dat pogen te verhelpen door de publikatie van een reeks studies, handboeken, tekstuutgaven en bloemlezingen. Hij was literair actief in een aantal tijdschriften en was medestichter van Het Taelverbond (1845), Het Leesmuseum (1856) en het Nederlandsch Museum (1874), waarvan hij tot zijn dood bestuurder was. Door die activiteiten werd Heremans lid van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden, lid van de Académie royale de Belgique en van de Koninklijke Academie van Wetenschappen te Amsterdam. In 1864 werd hij doctor honoris causa aan de Groningse universiteit. Toen in 1846 het Vlaamsch Gezelschap werd opgericht, was Heremans één van de oprichters. Zo kwam hij ook met de politiek in contact en werd hij een van de leidende figuren bij de Gentse liberalen. Hij werd niet alleen lid van het hoofdbestuur van de Association libérale, maar ook voorzitter van de Vlaamsche Liberale Vereeniging en van het Willemsfonds, als opvolger van Frans Rens. Zijn politieke ambten – provincieraadslid (1870), gemeenteraadslid en schepen van onderwijs (1879-'82) – gebruikte hij om de taalsituatie van de Vlamingen te verbeteren, een inspanning die slechts bescheiden resultaten opleverde door de stugge

J. F. J. Heremans

J.F.J. Heremans door F. van Loo.

anti-Vlaamse houding van een groot deel van de Association libérale.

Heremans was Groot-Nederlander in hart en ziel. Die overtuiging deelde hij mee aan zijn leerlingen en dit werd een van de hoofdkenmerken van 't Zal wel gaan. Hij was medestichter van de Nederlandsche Congressen (1849) en nam er veelvuldig aan deel. In hetzelfde verband ijverde hij voor de invoering van de spelling-De Vries en Te Winkel. Toen dit in 1864 gebeurde, gebruikten Nederland en Vlaanderen een zelfde spelling.

Door zijn vele publikaties in Nederlandse tijdschriften en zijn werk als filoloog was hij goed bekend bij onze Noorderburen en genoot er een uitstekende naam. Als liberaal was Heremans niet anti-godsdienstig, maar hij richtte zich wel tegen de grote invloed van de clerus op politiek terrein. Kort voor zijn dood bekeerde hij zich tot het protestantisme.

WERKEN: Artikelen in *Het Taelverbond* (1845 vgl.); *Het Leesmuseum* (1856 vgl.); de *Volksalmanak van het Willemsfords* (1855, 1857); *Het Nederlandsch Museum* (1874 vgl.); - *Beknopte nederduitsche spraekleer* (1846); - *Levensschets van den dichter Karel Lodewijk Ledeganck* (1847); - *Levensschets van Johan Theodoor van Ryswyck* (1850); - *Bloemlezing uit de nederduitsche dichters* (1853); - *Bloemlezing uit de nederduitsche prozaschrijvers* (1855); - *Nederlandsche Dichterhalle: bloemlezing uit de Nederlandsche dichters van de vroegste tijden onzer letterkunde tot op onze dagen, volgens dichtvakken en ouderdom gerangschikt* (1858-'64); - *Dictionnaire Français-Neerlandais et Neerlandais-Français* (1867-'69); - *Levensschets van Prof. J.B. David* (1868); - *Hadewijch werken, gedichten* (1875); - *De nieuwe wet tot regeling van het lager onderwijs in het koninkrijk der Nederlanden* (1878); - *De liederen van Jan I, hertog van Brabant* (1880).

LITERATUUR: W. Rogghé, *Professor J.F.J. Heremans* (z.j.); - *In memoriam J.F.J. Heremans 27 januari 1825-13 maart 1884* (1884); - W. Rogghé, *Gedenkbladen* (1889, p. 263); - P. Fredericq, *Schets eener geschiedenis der Vlaamsche Beweging*, II-III (1906-'08); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, III (1964).

LUDO VALCKE